

T Ü R K İ Y E

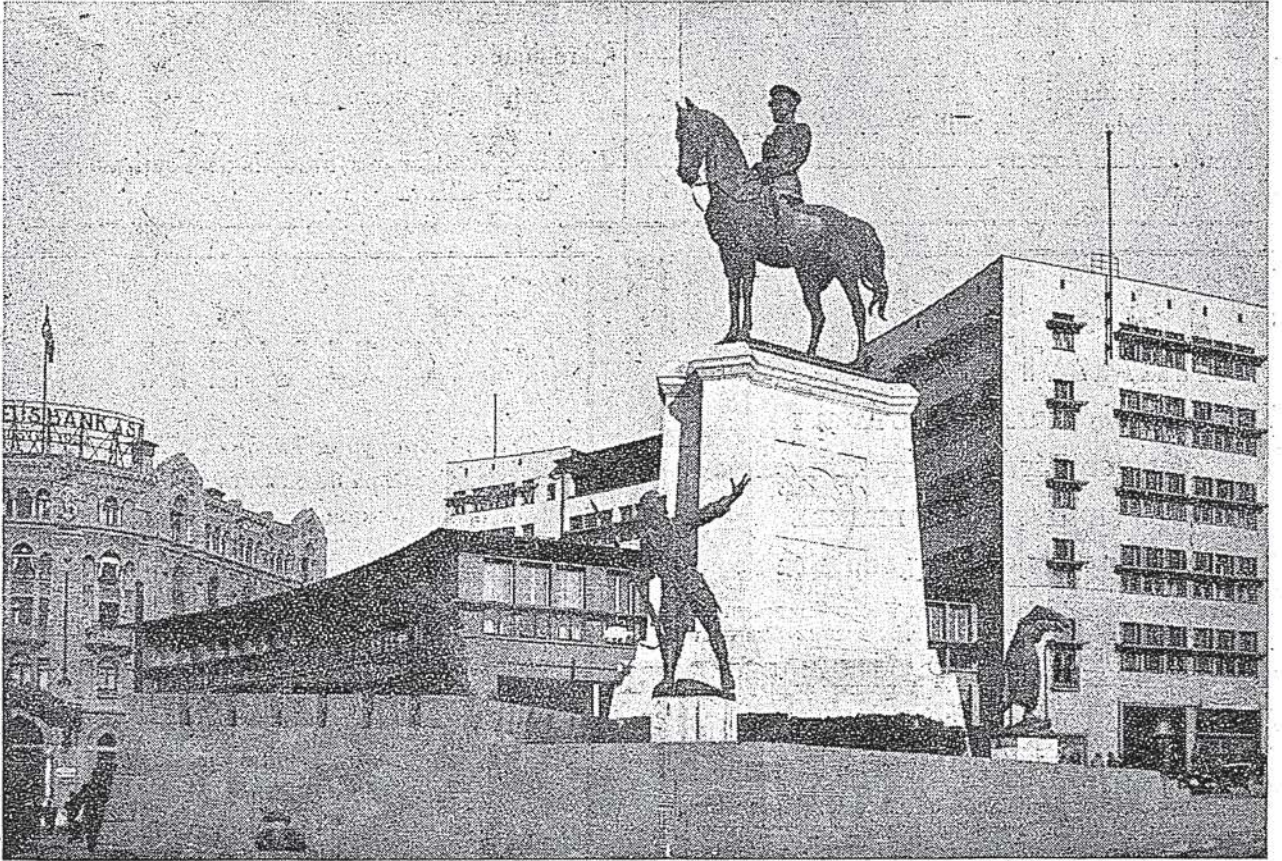
Turing ve Otomobil Kurumu

BELLE TEN İ

*T.T.O.K. İcra Vekilleri Heyetinin 2/4/1930 tarih ve 9069 sayılı kararile
umunun menfaatine yardımcı cemiyet olarak tanınmıştır*

(Beynelmilel Turizm İttifakına ve Beynelmilel Otomobil Federasyonuna mensubdur);

İstiklâl Caddesi 81 – Beyoğlu - İstanbul

Ankara — Ulus meydanı ve Atatürk heykeli
Place de la Nation et Statue d'Atatürk à Ankara

Bulletin Officiel

du Touring et Automobile Club de Turquie

*Association nationale reconnue d'utilité publique en Turquie par Décret No. 9069 du 2 Avril 1930
Affiliée à l'Alliance Internationale de Tourisme et à la Fédération Internationale Automobile
Membre du Conseil Central du Tourisme International*

Bureaux: İstiklâl Caddesi, 81 – Beyoğlu, İstanbul

Rodos günden güne turistik mahiyetini kaybediyor

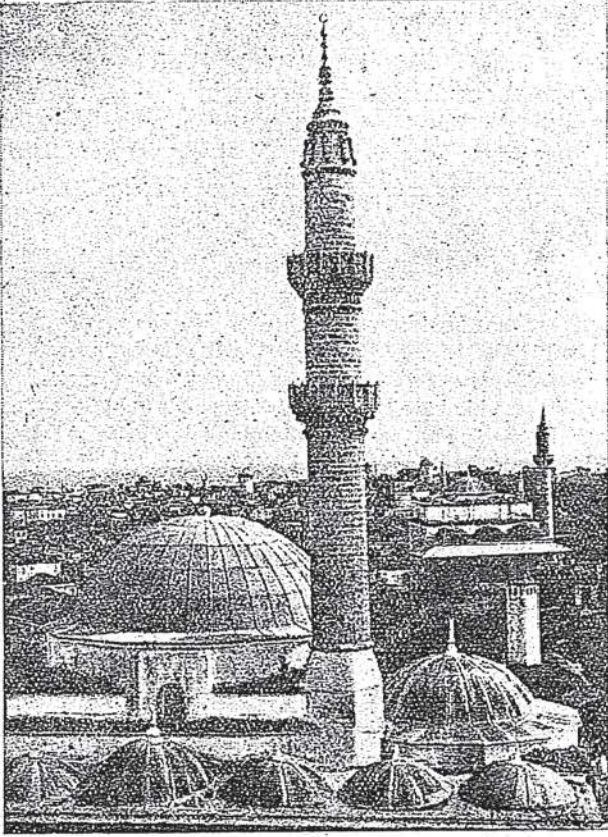
Rodos, son zamanlarda adı sık sık anılan bir sulh yuvası haline geldi. Mısırlılarla Yahudiler hâlâ orada kozlarını pay etmeğe çalışıyorlar. Ege kıyılarımızdan bir köprü kurulacak kadar yakın olan bu güzel adanın, bizden ayrıldığından beri — tıpkı Filistin ve öteki diyarlar gibi — bir gün bile rahat yüzü görmediğini biliyoruz. Fakat şimdi ne haldedir, ara bulucu tayyarelerinin sulh güvercinleri gibi konup havalandıkları bu adadakiler ne âlemedirler acaba?

Dün İstanbula gelen, senelerce Rodosta yaşamış bir dost, bu hususta beni tenvir etmesi için vaki olan ricama cevap verirken:

— Sorma... diye söze başladı... O havasının, suyunun, denizinin, yemişinin güzelliğiyle meşhur Rodos şimdi bir yarı açlar yuvası haline geldi. Hele Türklerin halî büsbütün haraptır. Fakat Türkler on iki adanın Türkiyeye tekrar kavuşacağı kanaatini daimî surette muhafaza etmişlerdir. Bilhassa dünya harbi başladıktan sonra Türkiyenin resmen tarafsız kalışına rağmen müttefiklerle yardımcı durumunda bulunması Türklerin bu kanaatini günden güne kuvvetlendirmiştir. Günün birinde Birleşmiş Milletlerin on iki adayı Yunanistana veren kararını da hiç bir zaman ciddi ve kat'î telâkki etmemişlerdir. Adaların idaresi Yunanistana devredilip de Yunan bayrakları çekilince, bir matem havası içinde ağlaşmışlardır. Hâlâ, bugün de bu hâdisenin muvakkat olduğu ve Anadolu kıyısına yapışık gibi duran bu adaların Türkiyeden başka bir devlete ait olmasını kendi akıllarına da, tabiat kanunlarına da sığdıramıyorlar.

— Ya ötekiler, Rumlar ne haldedirler?

— Onlar da hallerinden asla memnun değildirler. Osmanlı devleti zamanında, gümrük

Türk Rodos'un bir manzarası
Vue da la cité turque de Rhodes

hudutları Basra körfezinden Orta Avrupaya kadar uzanan bir devletin içinde geniş ölçüde, serbestçe ticaret ve gemicilik yaparak refah içinde yaşamağa ve iaşeleri için lüzumlu her türlü hububatı, hattâ bahçelerinin gübresine kadar herşeyi ucuza Anadoludan celbetmeğe ve buna mukabil, adanın turfanda meyvalarını İstanbula, hattâ Odesaya kadar gönderip mükemmelen satarak ferih ve fahur ömür sürmeğe alışmış olan bu insanlar dedim ya, şimdi müthiş bir ıztırap içindedirler.

—İtalyanlar zamanında nasıldı?

— İlk senelerde İtalyanlar on iki adada hususî bir idare tesis ederek, Türk müesseselerinin olduğu gibi kalmasına muvafakat etmişler ve bu arada maaarif müdürü, öğretmenler, kadı tâyinini Türkiye hükûmetine ait bir hak olarak tanımışlardı. Bunların maaşlarını Türkiye verirdi. Rodos ve İstanköyde o zaman on binden fazla Türk vardı. Siyasî ve askerî maksatlar takip eden İtalyanlar bir taraftan da adaların imarına çalışmışlar, bilhassa turistik bir yer haline getirmek için büyük gayretler sarfederek Rodosun her tarafına fevkalâde güzel asfalt yol-

lar, termal banyolar, büyük oteller yapmışlardır. Suriye, Mısır ve İtalyadan gelen zenginler yazı Rodosta geçirirler, bir sürü para bırakırlardı. İtalyanlar, gayet güzel bir de opera binası yaptırarak her sene burada muhtelif İtalyan truplarını oynatır, bu arada meşhur Skala di Milâno operası bile haftalarca temsiller verirdi. İtalyanlar halka hoş görünmek için bizim zamanımızda olduğu gibi kimseyi askere almaz ve fazla vergi, yüksek gümrük koymazlardı. Bundan dolayı adalar ahalişi ötedenberi birçok muafiyetlerden faydalanmağa alışmıştı.

— Ya şimdi?

— Adalar Yunanistana ilhak edilince, turist rüyada bile görünmez oldu. Çeşitli muafiyetlerden de eser kalmadı. Üstelik İtalya ile de ticaret felce uğradı. İtalyan sanayi mamulâtının arkası kesildi, Anadolu ile alış veriş yok. Yunanistan ise malî ve iktisadî bakımdan perişan. Vergiler, elektrik vesaire gibi ücretler mütemediyen yükseliyor. Halk işsizdir. Hayat günden güne pahalılaşıyor. Bugün adadaki 16-17 yaşındaki çocuklar sade yağın ne olduğunu bilmezler. Senede bir defa bile ağzına et koymıyan çoktur. Bir kısım halkı açlıktan kurtaran Amerikan yardımı kesildiği gün büyük bir çoğunluk tamamen aç kalacaktır.

Hele Yunanistan biraz kendisini toplayıpta burada asker de almağa başlayınca, oldum olası böyle bir mükellefiyeti görmemiş olan adalılar büsbütün şaşıracaklardır.

—Peki bu işin sonu ne olacak?..

— Orasını Allah bilir... Bugün Rodosun turist otelleri, operası, asfalt yolları âdeta metruk bir halde, harap olup gidiyor. İktisadî ve ticarî vaziyetinin, bu halde, canlanmasına da hemen hemen imkân yoktur. Halk da bunu pekâlâ biliyor. Belki bir gün turizmi ihya etmek düşünülür. Fakat o güne kadar acaba Türkiye; yine Akdeniz kıyısındaki Çeşme plâjları ve sayısız cennet gibi yaylalarını imar ederek birer turist yuvası haline getiremez mi? Rodoslu Rumlar, Türkiyenin bu cihete pek yakında ehemmiyet vererek vakit geçirmeden bu işe teşebbüs etmelerinden korkuyorlar. Rodoslu dostum sözünü şöyle bitirdi:

—Rodos şehrine denizden veya karadan yaklaşınca görülen manzara, alınan intiba Bursa veya Konyaya yaklaşırken hasıl olanın aynıdır. Orası da bir kubbeler, minareler diyarıdır. Bu ada zaten Ege denizinin anahtarı sayılır. Boğazların müdafaası oradan başlar. Bün-

dan dolaydır ki Almanlar da Akdenizin şarkına hâkim olabilmek için Rodosu işgal etmişler ve sonuna kadar ellerinde tutmak zorunda kalmışlardır. Akdenizin şarkına hâkim olacak devlet behemehal Rodos ile peykleri olan İstanköy, Sombeki, Kalimons gibilerini elinde bulundurmak mecburiyetindedir. Bu; askerlik, siyaset ve iktisat bakımından o kadar bedihi bir hakikattir ki, İslâm devleti teşekkül etmeğe başladığı zaman bile Araplar vakit geçirmeden oraya gelmişlerdir. Rodos; ancak 1522 de, şövalyeleri yenen Türk yiğitlerinin eline geçtikten sonra nefes almış ve büyük bir şehir olarak son zamanlara kadar refah ve saadet içinde yaşamıştır.

KANDEMİR